

Kas naine on esimees või esinaine?

Sirje Mäearu

Eestikeelsed ametinimetused on soo poolest neutraalsed, seejärel võib **esimees** märkida ka naisjuhti, nt Ene Ergma on riigikogu **esimees**, Harju maakohu **esimees** on Helve Särghava, riigikogu põhiseaduskomisjoni **aseesimees** Evelyn Sepp. Sõnaga **esinaine** saab nimetada naiskollektiivi juhti, nt *naiskooeri esinaine*, *naisüliõpilasorganisatsiooni aseesinaine*. Isegi see, kui kollektiivis on enamik naisi, ei anna põhjust rääkida esinaisest, nt Kaja Sarapuu on Eesti emakeeleõpetajate seltsi **juhatuse esimees** (mitte esinaine).

Ametinimetus on ka **meditsiiniõde** = **õde**, pidagu seda ametit naine või mees. Meestöötajast meditsiininivend teha oleks sama veider kui ristida *ämmaemand* ämma- või äiaisandaks, kui ametit juhtuks pidama mees.

Sugu täpsustavad eesti keeles vajaduse korral *nais-* ja *mees-*: *naisarst*, *naisinspektor*, *meeskasvataja*, *meesmüüja*, *meesõpetaja*. Naissugu saab väljendada ka naissooliidet sisaldava oma- või võõrsõna abil: *kasvatajanna* (= *naiskasvataja*), *näitlejatar* (= *naisnäitleja*), *direktriss* (= *naisdirektor*). Ametinimetustes siiski vahet ei tehta, nii mees kui ka naine on *arst*, *direktor*, *inspektor*, *kasvataja*, *müüja*, *näitleja*, *õpetaja*.

Peale ametinimetuste on küsima ajendanud sõnad **kavaler** ja **patroon**: „Kas daami kohta saab öelda *teenetemärgi kavaler?*”, „Kas naisterahvas saab olla ürituse *patroon* või on ta siiski *matroon?*”. Eesti keeles saab *teenetemärgi kavaler* olla ka naine, nt Tallinna teenetemärgi kavaler Liina Tõnisson. Soosijat või kaitsjat (olgu selleks naine või ka isikute rühm) märgib üksnes **patroon**: ürituse patroon on Evelin Ilves.